



**Zagadnienia do egzaminu magisterskiego w roku akademickim 2024/2025 studia
śródziemnomorskie i klasyczne:**

ZAKRESY TEMATYCZNE I ZAGADNIENIA:

**Zagadnienia do egzaminu magisterskiego w roku akademickim 2024/2025
dla kierunku studia śródziemnomorskie i klasyczne: specjalność klasyczna**

LITERATURA GRECKA

1. Dramat grecki.

- A. Początki gatunków scenicznych w Grecji.
- B. Tragedia grecka.
- C. Komedia grecka.

Bibliografia:

Ajschylos, *Tragedie* (w dowolnym tłumaczeniu)

Sofokles, *Tragedie* (w dowolnym tłumaczeniu)

Eurypides, *Tragedie* (w tłumaczeniu J. Łanowskiego)

Arystofanes, *Komedie* (w tłumaczeniu J. Ławińskiej-Tyszkowskiej)

Menander, *Komedie* (w tłumaczeniu J. Łanowskiego)

Opracowania

Robert R. Chodkowski, *Teatr grecki*, Lublin 2003;

Mirosław Kocur, *Teatr antycznej Grecji*, Wrocław 2001;

Arystoteles, *Poetyka*, tłum. i oprac. Henryk Podbielski, Wrocław 1983

Robert R. Chodkowski, *Ajschylos i jego tragedie*, Lublin 1994.

Oliver Taplin, *Tragedia grecka w działaniu*, tłum. A. Wojtasik, Kraków 2004.

H.D.F. Kitto, *Tragedia grecka, Studium literackie*, przeł. J. Margański, Bydgoszcz 1997

Literatura starożytnej Grecji, t. I Epika – liryka – dramat, red. H. Podbielski Lublin 2005.

2. Historiografia grecka.

A. Geneza i rozwój piśmiennictwa historiograficznego w starożytności.

B. Przedstawiciele gatunku i stan zachowania ich dzieł.

Bibliografia:

Herodot, *Dzieje*, przeł. S. Hammer, wydania różne

Tukidydes, *Wojna Peloponeska*, przeł. S. Hammer, wydania różne.

Ksenofont, *Anabaza, Uczta*, przeł. A. Rapaport, wydania różne.

Literatura starożytnej Grecji, t. II Proza, red. H. Podbielski Lublin 2005.

Literatura łacińska

1. Epika rzymska

1.1. Zakres: *Metamorfozy* Owidiusza

1.1.1. Zagadnienia:

- a) *Metamorfozy* na tle pozostałej twórczości Owidiusza.
- b) *Carmen perpetuum* i struktura poematu.
- c) Epos i inne gatunki literackie w *Metamorfozach*.
- d) Owidiusz a poezja hellenistyczna.
- e) Owidiusz wobec *Eneidy* Wergiliusza.
- f) Wykład Pitagorasa w XV ks. *Metamorfoz*.
- g) Recepcja Owidiusza w sztuce nowożytnej.

1.1.2. Przykładowa bibliografia:

Owidiusz, *Metamorfozy*, przeł. A. Kamieńska, S. Stabryła, oprac. S. Stabryła, wyd. II, Wrocław 1995.

Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres augustowski*, Warszawa 1990.

Stabryła S., *Owidiusz. Świat poetycki*, Wrocław 1989.

Berger Ł. i in. (red.), *Dwa millennia z Owidiuszem*, Poznań 2020.

1.2. Zakres: *Wojna domowa* Lukana

1.2.1. Zagadnienia:

- a) Lukan wobec tradycji epickiej.
- b) Cezar i Pompejusz w *Wojnie domowej*.
- c) Poemat Lukana wobec przekazów historycznych o wojnie domowej.
- d) Rola narratora w poemacie.
- e) *Wojna domowa* jako anty-*Eneida*.
- f) Elementy stoickie w *Wojnie domowej*.
- g) Petroniuszowy Eumolpus jako krytyk Lukana?

1.2.2. Przykładowa bibliografia:

Lukan, *Wojna domowa*, przeł. i oprac. M. Brożek, Kraków 1994.

Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres cesarstwa*, Warszawa 1992.

von Albrecht M., *A History of Roman Literature*, przeł. G.L. Schmeling, t. II, Leiden 1997.

2. Historiografia i biografistyka rzymska

2.1. Zakres: Monografie historyczne Salustiusza

2.1.1. Zagadnienia:

- a) Salustiusz: historyk tendencyjny czy obiektywny?
- b) Salustiusz jako krytyk współczesnego Rzymu.
- c) Spisek Katyliny u Salustiusza i w świetle innych przekazów.
- d) Katon i Cezar w *Sprzysiężeniu Katyliny*.
- e) Postać Mariusza w *Wojnie z Jugurtą*.
- f) Dygresje etnograficzne.
- g) Język Salustiusza.

2.1.2. Przykładowa bibliografia:

Salustiusz, *Sprzysiężenie Katyliny i Wojna z Jugurtą*, przeł. K. Kumaniecki, Wrocław 1971.

Kumaniecki K., *Literatura rzymska. Okres cyceroński*, Warszawa 1977.

Kumaniecki K., *Cycon i jego współcześni*, wyd. II, Warszawa 1989.

Lewandowski I., *Historiografia rzymska*, Poznań 2007.

2.2. Zakres: Swetoniusz

2.2.1. Zagadnienia:

- a) Swetoniusz: biograf i antykwarysta.
- b) *Żywoty sławnych mężów*.
- c) *Żywoty Cezarów*.
- d) Układ *per tempora* i *per species*.
- e) „Rubryki” Swetoniusza (przykłady, budowa).
- f) Dobrzy i źli cesarze.
- g) Biografistyka a historiografia (Neron Swetoniusza i Tacyta).

2.2.2. Przykładowa bibliografia:

Swetoniusz, *Żywoty Cezarów*, przeł. J. Niemirska-Pliszczyńska, wstęp J. Wolski, wyd. IV, Wrocław 1969.

Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres cesarstwa*, Warszawa 1992.

Lewandowski I., *Historiografia rzymska*, Poznań 2007.

3. Teatr i dramat w Rzymie

1. Początki i rozwój przedstawień scenicznych
2. Praktyka teatralna
3. Gatunki
4. Główni przedstawiciele: Plaut, Terencjusz, Seneka Młodszy

Literatura zalecana:

Brożek M., *Historia literatury łacińskiej. Zarys*, Wrocław ²1976.

Cytowska M., Szelest H., Rychlewska L., *Literatura rzymska. Okres archaiczny*, Warszawa 1996.

Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres Cesarstwa*, Warszawa 1992.

Skwara E., *Historia komedii rzymskiej*, Warszawa 2001.

Skwara E., *Komedia według Terencjusza*, Warszawa-Toruń 2016.

Kocur M., *We władzy teatru. Aktorzy i widzowie w antycznym Rzymie*, Wrocław 2005.

Seneka, *Fedra*, przeł. Świderkówna, oprac. W. Strzelecki, Wrocław 1959 (wstęp).

4. Rzymska literatura filozoficzna

1. Ciceron
2. Lukrecjusz
3. Seneka
4. Augustyn
5. Boecjusz

Literatura zalecana:

Brożek M., *Historia literatury łacińskiej. Zarys*, Wrocław ²1976.

Kumaniecki K., *Literatura rzymska. Okres cyceroński*, Warszawa 1977.

Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres cesarstwa*, Warszawa 1992.

Cytowska M., Szelest H., *Literatura rzymska. Okres cesarstwa. Autorzy chrześcijańscy*, Warszawa 1994.

Serbat G. (red.), *Rzym i my. Wprowadzenie do literatury i kultury łacińskiej*, przeł. I. Lewandowski, W.M. Malinowski, Poznań 2009.

Kumaniecki K., *Ciceron i jego współcześni*, Warszawa 1989.

Korpanty J., *Lukrecjusz. Rzymski apostoł epikureizmu*, Wrocław 1991.

Seneka, *Dialogi*, przeł. L. Joachimowicz, Warszawa 1998 (wstęp).

Kijewska A., *Święty Augustyn*, Warszawa 2007.

Tatarkiewicz W., *Historia filozofii*, t. I, *Filozofia starożytna i średniowieczna*, Warszawa 2014.

G. Reale, *Historia filozofii starożytnej*, t. 3 (*Systemy epoki hellenistycznej*) i 4 (*Szkoły epoki Cesarstwa*), Lublin 2012.

Literatura nowołacińska

I Zakres. Włoscy prehumaniści

1. Epika
2. Korespondencja Petrarcki
3. Bukoliki
4. Łacińska proza Giovanniego Boccaccia

Przykładowa bibliografia:

Boccaccio G., *O słynnych kobietach*, [De mulieribusclaris] przeł. P. Bańkowski, I. Grześcak, A. Szopińska, Warszawa 2013 (Wstęp).

Petrarca F., *Wybór pism*, wstęp i komentarz K. Morawski, przeł. F. Faleński, J. Kurek, K. Morawski, B.N., Wrocław 1982 (Wstęp).

Petrarka F., *Pisma podróżnicze*, przełożył i opracował W. Olszaniec, Biblioteka Renesansowa, Warszawa 2009.

Zabłocki S., *Literatura nowołacińska. Średniowiecze, renesans, barok*. W zbiorze: *Dzieje literatur europejskich*, pod red. W. Floryana, t. 2, Warszawa 1977.

II Zakres. Włoscy humaniści i ich łacińska twórczość

1. Giovanni Pontano i jego poezja rodzinna
2. Michele Marullo i jego poezja wygnańcza
3. Przykłady epiki
4. Humanistyczne bukoliki i elegie
5. Emblematy

6. Pietro Bembo i jego twórczość łacińska

Przykładowa bibliografia:

Alciatus, *Emblematumlibellus. Księżeczka emblematów*. Przekład i komentarze pod kier. M. Mejora A. Dawidziuk, B. Dziadkiewicz, E. Kustroń-Zaniewska, wstęp i opracowanie R. Krzywy, Warszawa 2002 (Wstęp).

An Anthology of Neo-Latin Poetry, ed. and trans. by Fred J. Nichols, New Haven-London 1979. (Wstęp)

Borowski A., *Renesans*, Kraków 2002.

[https://www.treccani.it/enciclopedia/girolamo-angeriano_\(Dizionario-Biografico\)/](https://www.treccani.it/enciclopedia/girolamo-angeriano_(Dizionario-Biografico)/)

Humanistyczne żywoty filozofów starożytnych, red. K. Rzepkowski, W. Olszaniec, Warszawa 2008.

Kidwell, C., *Marullus. Soldier Poet of the Renaissance*, London 1989.

Kidwell, C., *Pontano: Poet and Prime Minister*, London 1991.

Łukaszewicz- Chantry M., *Kobieta jako postać literacka w łacińskiej poezji renesansu, Italia i Polska*, Wrocław 2014.

Zabłocki S., *Literatura nowołacińska. Średniowiecze, renesans, barok*. W zbiorze: *Dzieje literatur europejskich*, pod red. W. Floryana, t. 2, Warszawa 1977.

III Zakres. Literatura nowołacińska na północ od Alp. Wybór:

1. Działalność Erazma z Rotterdamu
2. Poematy dydaktyczne
3. Inspiracje biblijne w twórczości humanistów

Przykładowa bibliografia:

Budzisz A., *Biblia i tradycja antyczna. Motywy analogiczne w łacińskiej poezji biblijnej renesansu (Polska, Niemcy, Niderlandy, Wyspy Brytyjskie)*, Lublin 1995.

Erazm z Rotterdamu, *Pochwała głupoty*, tłum. E. Jędrkiewicz, Warszawa 2001.

Erazm z Rotterdamu, *Adagia*, tłum. M. Cytowska, Wrocław 1973.

Urban-Godziek G., *Elegia renesansowa. Przemiany gatunku w Polsce i Europie*, Kraków 2005.

Zabłocki S., *Literatura nowołacińska. Średniowiecze, renesans, barok*. W zbiorze: *Dzieje literatur europejskich*, pod red. W. Floryana, t. 2, Warszawa 1977.

IV Zakres. Literatura łacińska w renesansowej i barokowej Polsce

1. Prekursorzy: Filip Buonaccorsi (Kallimach) i Konrad Celtis
2. Łacińska twórczość Jana Kochanowskiego
3. Poezja Macieja Kazimierza Sarbiewskiego
4. Traktaty Macieja Kazimierza Sarbiewskiego

Przykładowa bibliografia:

Antologia poezji łacińskiej w Polsce. Renesans, oprac. I. Lewandowski, Poznań 1998 (Wstęp)

Antologia poezji polsko-łacińskiej 1470-1543, oprac. A. Jelicz, Szczecin 1985.

Backvis C., *Szkice o kulturze staropolskiej*, Warszawa 1975.

Brzozowska A., „*Carmen de bisonte*” Mikołaja Hussowskiego - poemat epicki?, *Classica Wratislaviensia* XXX, Wrocław 2010, s. 15-39.

Głombiowska Z., *Elegie łacińskie Jana Kochanowskiego. Dwie wersje*, Warszawa 1981.

Głombiowska Z., *Łacińska i polska muza Jana Kochanowskiego*, Warszawa 1988.

Głombiowska Z., *W poszukiwaniu znaczeń*, Gdańsk 2001.

Gramatyka historyczna języka łacińskiego

1.1. Zakres: fonetyka

1.1.1. Zagadnienia

a) klasyfikacja głosek łacińskich, iloczas, akcent

b) wokalizm (rozwój samogłosek, dwugłosek i sonantów, zmiany iloczynowe, zmiany jakościowe, zanik samogłosek – synkopa, apokopa, samprasarana, anaptyksa, kontrakcja)

c) konsonantyzm (spółgłoski łacińskie a praindoeuropejski system konsonantyczny; asymilacja i dysymilacja; upraszczanie geminat; rotacyzm; epenteza, metateza. Teoria laryngalna)

1.1.2. Przykładowa bibliografia

Wolanin H., *Gramatyka opisowa klasycznej łaciny w ujęciu strukturalnym*, Kraków 2015, s. 25-93.

Safarewicz J., *Zarys gramatyki historycznej języka łacińskiego. Fonetyka historyczna i fleksja*, Warszawa 1953, s. 21-120.

Baldi P., *The Foundations of Latin*, Berlin 2002, s. 242-299.

Sihler A. L., *New Comparative Grammar of Greek and Latin*, Oxford 1995, s. 35-242.

2.1. Zakres: morfologia

2.1.1. Zagadnienia

- a) odmiana rzeczowników (tematy a, o, na spółgłoskę, i, u, e)
- b) odmiana przymiotników i ich stopniowanie
- c) odmiana zaimków
- d) liczebniki
- e) koniugacja (tematy systemu *praesens*, *perfectum*, *supinum*; odmiana)
- f) odczasownikowe formacje imienne

2.1.2. Przykładowa bibliografia

Wolanin H., *Gramatyka opisowa klasycznej łaciny w ujęciu strukturalnym*, Kraków 2015, s. 97-189.

Safarewicz J., *Zarys gramatyki historycznej języka łacińskiego. Fonetyka historyczna i fleksja*, Warszawa 1953, s. 121-258.

Baldi P., *The Foundations of Latin*, Berlin 2002, s. 300-410.

Sihler A. L., *New Comparative Grammar of Greek and Latin*, Oxford 1995, s. 243-629.

3.1. Zakres: składnia

3.1.1. Zagadnienia

- a) użycie form deklinacyjnych (rodzaj rzeczownika, liczba, funkcja przypadków)
- b) użycie form koniugacyjnych (czas, aspekt, strona, tryb)
- c) budowa zdania (składniki: podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik)

d) parataksa i hipotaksa (konektory, typy zdań, równoważniki zdań podrzędnych: *ACI, Ablativus absolutus*)

3.1.2. Przykładowa bibliografia

Wolanin H., *Gramatyka opisowa klasycznej łaciny w ujęciu strukturalnym*, Kraków 2015, s. 190-267; 413-490; 564-791.

Safarewicz J., *Gramatyka historyczna języka łacińskiego. Część II. Składnia*, Warszawa 1950.

Gramatyka historyczna języka greckiego – fonetyka, morfologia, składnia

Zagadnienia:

miejsce greki w rodzinie języków indoeuropejskich; zarys historii języka greckiego; pismo linearne B i dialekt mykeński; inskrypcje alfabetyczne.

Wokalizm grecki: rozwój samogłosek, dwugłosek i sonantów, zmiany fonetyczne samogłosek, kontrakcje.

Konsonantyzm grecki: historyczny rozwój spółgłosek greckich; asymilacja i dysymilacja; zjawiska fonetyczne w ramach greckich spółgłosek; epenteza, metateza; teoria laryngalna.

Rozwój form i odmian rzeczowników, przymiotników, zaimków, liczebników, stopniowanie przymiotników, przysłówków.

Zmiany w koniugacji czasowników; składnia zdania; rozwój konstrukcji składniowych.

Charakterystyka i rozwój dialektów greckich: różnice i cechy charakterystyczne.

Przykładowa bibliografia:

Clackson, James, *Indo-European Linguistics: An Introduction*, Cambridge 2007.

Jurewicz, Oktawiusz, *Gramatyka historyczna języka greckiego*, Warszawa 1999.

Marchewka, Anna, *Podstawy historii i gramatyki historycznej języka greckiego*, Gdańsk 2005.

Sihler, Andrew L., *New Comparative Grammar of Greek and Latin*, New York-Oxford 1995.

**Zagadnienia do egzaminu magisterskiego w roku akademickim 2024/2025
dla kierunku studia śródziemnomorskie i klasyczne: specjalność włoska**

Literatura i kultura współczesnych Włoch

Przykładowe zagadnienia

Proza włoska okresu powojennego
Powieść psychologiczno-obyczajowa
Italo Calvino i granice literatury
Włoska literatura regionalna
Włoska literatura kobieca XX wieku
Włoski rynek wydawniczy
Sycylijska wieża Babel
Instytucja rodziny we Włoszech
Rola kobiet w społeczeństwie włoskim

Przykładowa bibliografia

Z. Barański, S.W. Vinall, S. Wood, *Women and Italy: Essays on Gender, Culture and History*, Palgrave Macmillan, Hampshire 1991;
J. Hooper, *Włosi*, WAB, Warszawa 2022;
T. Capponi-Borawska, A. Drotkiewicz, *Smak kwiatów pomarańczy. Rozmowy o kuchni i kulturze*, Czarne, Warszawa 2018;
J. Olkiewicz, *Sycylia w kalejdoskopie historii i legendy*, Wydawnictwo Austeria, Kraków, Budapeszt, Syrakuzy 2019;
H. Serkowska, *Scrittrici del Novecento, voce nell'Enciclopedia Treccani*;
J. Ugniewska, *Historia literatury włoskiej XX wieku*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001;
K. Żaboklicki, *Historia literatury włoskiej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008;
Magazyn Lente.

opr. K. Biernacka-Licznar

Zagadnienia do egzaminu magisterskiego w roku akademickim 2024/2025 dla kierunku studia śródziemnomorskie i klasyczne: specjalność arabska

Literatura i kultura arabska

I. Literatura arabska

1.1 Zakres: proza w klasycznej literaturze arabskiej

1.1.1. Zagadnienia

- a) Ḥaṭāba i kitāba
- b) Wpływy perskie na rozwój prozy arabskiej w VIII w.
- c) Legenda Luqmāna
- d) Żywot Proroka Muḥammada
- e) Ibn al-Muqaffa^c
- f) Etapy rozwoju adabu i typy dzieł adabowych
- g) Al-Ġāḥiḍ

- h) Makama jako gatunek literacki; główni przedstawiciele
- i) Księga Tysiąca i jednej nocy

1.1.2 Przykładowa bibliografia:

Allen, Roger, *An Introduction to Arabic Literature*, Cambridge 2012.

A.F.L. Beeston, T.M. Johnstone, R.B. Serjeant, G.R. Smith (red.), *Arabic Literature to the End of Umayyad Period*, Cambridge 1983.

Bielawski, Józef, *Klasyczna literatura arabska. Zarys*, Warszawa 2012.

Cachia, Pierre, *Arabic Literature. An Overview*, London 2002.

Julie Scott Meisami, Paul Starkey (red.), *Encyclopedia of Arabic Literature*, London-New York 1998.

II Kultura arabsko-muzułmańska:

2.1 Islam

2.1.1 Zagadnienia:

- a) Wierzenia przedmuzułmańskie i ich wpływ na rozwój islamu
- b) Życie rodzinne w świecie islamu: narodziny, obrzezanie, małżeństwo i rozwód, pogrzeb
- c) Czystość rytualna
- d) Medycyna Proroka
- e) Eschatologia muzułmańska

2.2.2. Przykładowa bibliografia:

Al-Bā'ūniyyah, 'Ā'ishah, *The Principles of Sufism*, New York-London 2014.

Danecki, Janusz, *Podstawowe wiadomości o islamie*, t. 1-2, Warszawa 1998.

Danecki, Janusz, *Arabowie*, Warszawa 2001.

Dziekan, Marek, *Arabia Magica. Wiedza tajemna u Arabów przed islamem*, Warszawa 1993.

Gaudefroy-Demombynes, Maurice, *Narodziny islamu*, tłum. H. Olędzka, Warszawa 1988.

Knysh, Alexander, *Islamic Mysticism. A Short History*, Leiden-Boston 2000.

Sourdel, Janine i Dominique, *Cywilizacja islamu*, tłum. M. Skuratowicz i W. Dembski, Warszawa 1980.

Watt, Montgomery, *Islamic Philosophy and Theology*, Edinburgh 1985.

Wolfson, Harry Austryn, *The Philosophy of the Kalam*, Harvard 1976.